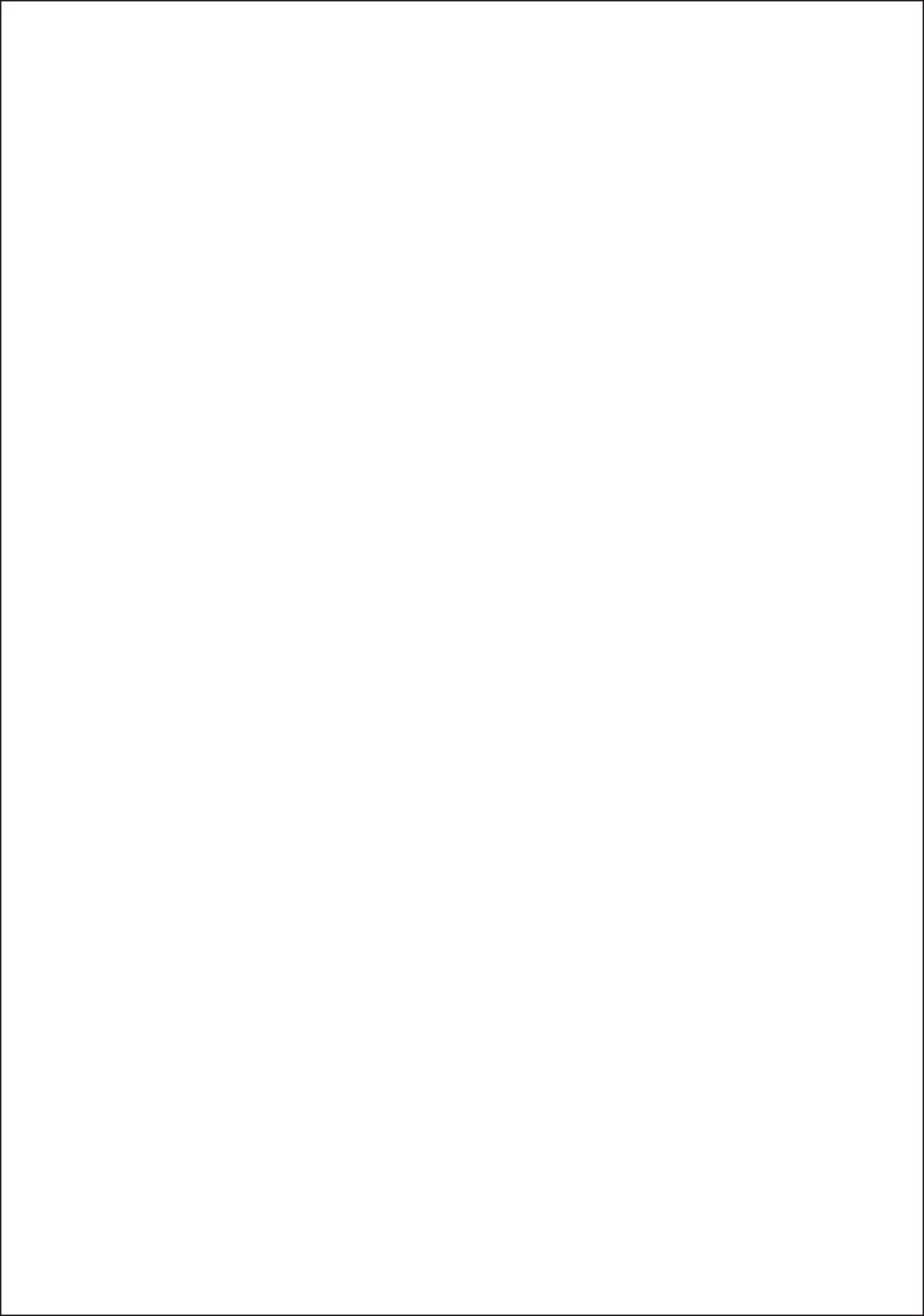

„A kultúra tarthatja meg, és teheti ismét nagygyá”

**Tanulmányok Ujváry Gábor
hatvanadik születésnapjára**

*„A kultúra tarthatja meg,
és teheti ismét naggyá”*

Tanulmányok Ujváry Gábor
hatvanadik születésnapjára

*„A kultúra tarthatja meg,
és teheti ismét naggyá”*

Tanulmányok Ujváry Gábor
hatvanadik születésnapjára

Szerkesztette

Dubniczky Zsolt – Hermann Róbert – Kocsis Annamária
– Ligeti Dávid – Orosz László

R Á C I Ó K I A D Ó
B u d a p e s t , 2 0 2 0

A könyv megjelenését
a Nemzeti Kulturális Alap

támogatta.

Ujváry Gábor portréját Krasznai-Nehrebeczky Mária készítette.

© Szerkesztők, szerzők, 2020

© Ráció Kiadó, 2020

Tartalom

Köszöntő és köszönet a köszöntöttnek	13
E . KOVÁCS PÉTER A Motta di Livenza-i csata	15
SZOVÁK KORNÉL Kamonci Balázs esete Urbánfalvi Jánossal	29
OBORNI TERÉZ Mehalt a király – éljen a király! Adalék Szapolyai II. János királlyá választásának és elmaradt koronázásának történetéhez	38
PAPP SÁNDOR Tervek a Habsburg Birodalom dunai flottájának új alapokra helyezésére a 17. század végén	52
SZÖGI LÁSZLÓ A magyarországi zsidóság kiemelkedő részvétele a külföldi egyetemi tanulmányokban 1730–1919	65
MÁRTA FATA Ungarisch-siebenbürgische Dokumente in Baden-Württemberg Das Tagebuch der Gräfin Claudine Rhédey und Briefe an Baronin Ágnes Inczedy	79
LAJTAI L. LÁSZLÓ Hunfalvy Pál 1836-os publikálatlan külföldi útinaplója és a nemzeti művelődés ethosza	88

HERMANN RÓBERT	
Végzetes döntés előtt	
A képviselőház zárt ülése 1849. április 13-án	103
LIGETI DÁVID	
A klasszika-filológus Hóman Ottó	123
SCHWARCZWÖLDER ÁDÁM	
Klebsberg Kuno pályafutásának kezdeti szakasza	
a felterjesztések tükrében	130
GALI MÁTÉ	
Berzeviczy Albert oktatáspolitikai koncepciói	145
OSVÁTH ZSOLT	
Összmagyar szellemi műhelyek	
A kolozsvári egyetemi diáklapok és újságíróik pályaképe	155
FAZEKAS ISTVÁN	
Adalékok Károlyi Árpád és Szekfű Gyula kapcsolatához	172
VAJDA TAMÁS	
Klebsberg Kuno gróf szerepe a tudományos Alföldkutatás	
megszervezésében és kormányzati támogatásában	185
DÉVAVÁRI ZOLTÁN	
Szabadka végnapjai (1918. október–december)	201
SZÁVAI FERENC	
Az új Ausztria születése	220
DOMINKOVITS PÉTER	
Párhuzamos polgári életutak Sopronban, a Tanácsköztársaság idején	
(Thirring Gusztáv, Házi Jenő)	229
LŐRINCZNÉ BENCZE EDIT	
A Szerb–Horvát–Szlovén Királyság létrejöttének elméleti	
és geopolitikai kontextusa	235

OROSZ LÁSZLÓ	
Világforradalom – nemzeti önrendelkezés – területi integritás	
A tanácsköztársaság nemzetiségpolitikai gondolkodásának kérdéséhez	247
VÖRÖS BOLDIZSÁR	
„De ez a diktatúra csak átmeneti állapot”	
A Magyarországi Tanácsköztársaság önképe	256
GULYÁS LÁSZLÓ	
A szimbolikus térfoglalás kezdetei a Felvidéken 1918–1921	
A pozsonyi példa	266
VIZI LÁSZLÓ TAMÁS	
Amikor „Megállt a nemzet szívverése...”	
1920. június 4-e a korabeli magyar sajtóban	275
K. LENGYEL ZSOLT	
Reményik Sándor erdélyiségéről	289
VONYÓ JÓZSEF	
Hóman Bálint és a titkos társaságok	307
VESZPRÉMY LÁSZLÓ BERNÁT	
Eszmék és győzedelmek	
Ecsetvonások Kádár Lehel publicisztikai pályaképéhez	
és emlékezetéhez	317
KOVÁCS KÁLMÁN ÁRPÁD	
A Trianon sorsszerűségét megörökítő magyar református	
emlékirodalom	331
IFJ. BERTÉNYI IVÁN	
Adalékok Klebelsberg kultúrfölény-fogalmának előzményeihez	351
HAMERLI PETRA	
Dino Grandi külügyi államtitkársága (1925–1929)	379
PRÓHLE GERGELY	
Gragger Róbert sírjánál	390

HOLLÓSI GÁBOR	
A választási rendszer változásai a két világháború között	395
ANKA LÁSZLÓ	
Klebsberg Kuno gróf serlegbeszéde Széchenyi Istvánról a Nemzeti Kaszinóban	401
FARKAS JUDIT ANTÓNIA	
A „pesti aranyemberek” „széplelkű és finomtollú” utóda Sacelláry Pál könyvkiadói és írói munkássága	410
DÉVÉNYI ANNA	
Három az egyben? A miniszterelnök, a párt és a kultuszminiszter nemzetnevelés-narratívái Hatalomtechnikai szempontú megfigyelések	425
TUOMO LAHDELMA - FENYVESI KRISTÓF	
A vers születése Weöres Sándor doktori disszertációja a mai kreatívírás-kutatás perspektívájából	435
SERES ATTILA	
A danzigai válság Erdélyből nézve Egy lengyel–magyar konfliktus 1939 tavaszán–nyarán	442
OLASZ LAJOS	
Farkas a kertek alatt Német csapatok átvonulása Magyarországon, Románia felé (1940–1941)	466
ZACHAR PÉTER KRISZTIÁN	
A katolikus hivatásrendiség és szolidarizmus Mihelics Vid munkáiban	480
JOÓ ANDRÁS	
Ignotus Pál javaslatai a magyar emigráció összefogására és a Magyarország felé irányuló hatékony brit propagandára London, 1942. január 13.	492

S Z A K Á L Y S Á N D O R	
Röder Vilmos – katona és/vagy politikus?	508
K E N Y E R E S I S T V Á N	
Budapest ostroma egy kapucinus szerzetes látószögéből Dr. P. Frey Ferenc Jácint ostromnaplója (1945. január 1. – 1945. április 1.)	516
K I S S D Á V I D	
A Magyar Kommunista Párt levelezése a szovjet fogságban lévő hadifoglyok kiszabadítása érdekében	538
K R E U T Z E R A N D R E A – S Z O L E C Z K Y E M E S E	
„Kedves Ismeretlen!” A szélposta emlékei a HTM Kéziratos Emlékanyag-gyűjteményében	548
Z I N N E R T I B O R	
Dr. Sulyok Dezső s az 1946. évi VII. tc. a következményeivel	570
G É C Z I R Ó B E R T	
A romániai magyar kisebbség oktatásának helyzete 1947-ben Gyallay-Pap Domokos emlékirata alapján	580
B E R T A L A N P É T E R	
A történelem senkiföldjén, avagy egy árva sorsa rendtörténeti összefüggésben	595
B A N K B A R B A R A	
„Abban a világban az ember annyit ért, amennyit a szava ért” Tabódy István internálása	601
Ö T V Ö S I S T V Á N	
A legitimáció és erőszak, 1956	613
P Á L I S T V Á N	
Ösztöndíjas a Weizmann Intézetben Boross László – fedőnevéen (fn). ”Kémikus” – a hírszerzés „haszontalan” társadalmi kapcsolata	623

R Á C Z J Á N O S	
Egy kis képügy nagyobb tanulságai	634
B . S Z A B Ó D E Z S Ő	
Adalékok a magyar kulturális diplomácia súlyozott nemzetközi megjelenéseihez	645
M O N O K I S T V Á N	
Önismeret idegen tükörben	661
Tabula gratulatoria	667
Névmutató	669

Ráció Kiadó
Budapest, 2020
www.racio.hu

Kiadványszám: 269

Felelős kiadó a Ráció Kiadói Kft. ügyvezetője

Felelős szerkesztő: Major Ágnes

Tipográfiai terv: Arany Imre

Nyomdai előkészítés: Layout Factory Grafikai Stúdió

Nyomdai munkák: *mondAt Kft.*, www.mondat.hu

ISBN 978-615-5675-43-0

UJVÁRY GÁBOR hatvanesztendő. Ez alkalomból köszönti őt írásával mintegy félszáz tisztelője és barátja, köztük megannyi idősebb, vele egykorú és fiatalabb pályatársa és kollégája. Gazdag életpálya áll az Ünnepelet mögött, amely során kutatói munkája mellett oktatói, köz-igazgatási és kultúrdiplomáciai feladatköröket is ellátott, így egyebek mellett a bécsi Collegium Hungaricum tudományos igazgatója és a Balassi Bálint Intézet alapító főigazgatója volt, de a patinás Bécsi Magyar Történeti Intézet újraalapítása is neki köszönhető. Jelenleg a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár intézetvezetője, valamint a Kodolányi János Egyetem tanszékvezetője, akinek munkásságát 2017-ben a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével ismerték el.

A történész Ujváry Gábor érdeklődésének homlokterében a hazai kultúrpolitika és a magyar kulturális diplomácia története áll, különös tekintettel a két világháború között virágkorukat élő külföldi magyar intézetekre. De számos munkájában tárgyalja a Horthy-korszak kultúr- és tudománytörténetének, valamint felsőoktatásának megannyi kérdését, melyek közül a legtöbb figyelmet a kor két meghatározó kultuszminisztere, Klebelsberg Kuno és Hóman Bálint életpályájának szentelte, amelyeket mintaszerű tudományos alapossággal tárt fel és mutatott be.

Kultúra és hazaszeretet – talán e két fogalomban összegezhető leginkább Ujváry Gábor kutatói ars poeticája, amelyre kötötünk – Klebelsberg Kunotól kölcsönzött – címe is utal: *„a hazát... a kultúra tarthatja meg, és teheti ismét nagyvá”*.

4999 Ft

